

NIEUWSBRIEF & RUNDBRIEF

Nr. 4: August/augustus 2015

DNG

Deutsch
Niederländische
Gesellschaft
zu Aachen e.V.

Inhoudsopgave & Inhoudsverzeichnis

'Na de val, Nederland na 1989': interview met Hanco Jürgens	2
Wasserwerk-Gespräch zum Tag der Deutschen Einheit: deutsch- niederländische Beziehungen	4
Deutsch-niederländischen Wirtschafts-forum (DNWF)	4
Sozialkompass Europa	5
Crossbordertraum: Basisschool Keuningshofke (Koningsbosch) & Ritzefeld Schule (Stolberg)	6
Boekenweekessay 2016: 'Was ich noch zu sagen hätte'	6
Straelener Übersetzerpreis	7
Over het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016	8
Rundgang 24 August: Jugendstil in Aachen mit Dr. Holger A. Dux	8
GastroGuide Euregio 2015	8
Limburgse economie groeit licht, doch minder dan buurlanden	9
Export grensprovincies meer naar buurland	9
Grondprijzen en grensregio's	10

Wenn Sie Interesse an einer DNG-Mitgliedschaft haben, melden Sie sich über die Website des an: [DNG](#).

Nieuwsberichten/Neuigkeiten etc./enz. zijn welkom. Bitte mailen Sie an:
[Ger Essers & Siegbert Oltrogge](#)

Na de val, Nederland na 1989': interview met Hanco Jürgens

Hanco Jürgens is wetenschappelijk medewerker van het Duitsland Instituut Amsterdam. Hij is coördinator van het Graduiertenkolleg van het DIA en coördinator van de master Duitsland-studies aan de UvA. Hij studeerde geschiedenis in Utrecht.

Hij publiceerde o.a.

- Soziale Marktwirtschaft, Modell Deutschland und Poldermodell: Wirtschaftspolitische Leitbilder als Merkmale nationaler Identität und Europäisierung (Eurostudies 2011). Deze publicatie kan aangevraagd worden bij ger.essers@dng-aachen.eu
- De geschiedenis van de Rand van Nederland (gepubliceerd in het boek 'Grensland - Geschiedenis en toekomst van het grenslandschap; atlas, essays en ontwerp' (416 pag; juni 2013). Deze publicatie kan aangevraagd worden bij ger.essers@dng-aachen.eu
- In 2014 publiceerde Hanco Jürgens 'Na de val, Nederland na 1989'. Het Historisch Nieuwsblad schreef over dit boek: "een prachtige studie, die de lezer op een andere manier naar het recente verleden laat kijken." Een van de boeiendste hoofdstukken is hoofdstuk 8 'Europa tussen Hoop en Vrees'. Hierin wordt de visie van Thijs Wöltgens op de sociale markteconomie en de plaats van Nederland en Noordrijn-Westfalen op dit terrein beschreven. Dit artikel leidde tot een politieke rel vanwege Wöltgens uitspraak om van Nederland een Duits Bundesland te maken

Vraag 1.

Welke binding(en) heeft u met Duitsland?

Antwoord:

Persoonlijk heb ik veel met de complexe Duitse geschiedenis, met kunst en cultuur, maar misschien nog wel het meest met de natuur, met het *Waldesrauschen*, het bosmeertje of de waterbron, waar je in alle rust kunt genieten. Als Duitslandexpert fascineren mij vooral de contrasten. Grote rijkdom, maar een wel heel bescheiden verzorgingsstaat. Een van de modernste landen van de wereld, maar het homohuwelijk is nog steeds niet geaccepteerd. Na twee wereldoorlogen en de Duitse deling is het land nog steeds op zoek naar een nieuwe plaats in de wereld. Dat zie je bijvoorbeeld aan de steeds actievare rol van de Duitse buitenlandse politiek die niet in verhouding staat tot het budget van het ministerie van defensie, dat aanzienlijk lager is dan dat van Frankrijk of Engeland, laat staan dat van Rusland.

U schreef recentelijk het boek: Na de val, Nederland na 1989. Het beeld van Duitsland was tot aanvang jaren 90 - zeer zeker bij jongeren - nogal negatief. Het ging toen om een tijdgebonden beeld van de Bondsrepubliek Duitsland. Op het ogenblik is Duitsland zeer populair in Nederland.

Vraag 2.

In hoeverre heeft de val van de Muur de Nederlandse (beleids)opvattingen over Duitsland beïnvloed?

Antwoord:

De val van de muur heeft iedereen verrast. Voor Nederland had het grote gevolgen. Begin jaren negentig strandden diverse initiatieven van de Nederlandse regering, om te beginnen het initiatief van minister Van den Broek om mee te praten over de Duitse hereniging. "You are not part of the game", kreeg hij te horen van zijn Duitse collega Genscher. Na Zwarte Maandag, de mislukte kandidatuur van Amsterdam als zetel van de Europese Centrale Bank en van Ruud Lubbers als voorzitter van de Europese Commissie moest het roer om. Interessant is dat juist in deze periode Nederland een actieve rol opeiste in Joegoslavië, met rampzalige gevolgen (Srebrenica). Indirect heeft de val van de muur grote gevolgen gehad voor het Nederlandse zelfbeeld. De koopman bleef, maar de rol van de dominee was in het internationale verkeer niet meer zo vanzelfsprekend.

De sociaal economische modellen in Nederland - het Nederlandse Poldermodel en het Duitse Rheinland-model zijn in hoge mate vergelijkbaar als het gaat om arbeidsverhoudingen resp. sociaal-economische politiek. Als het gaat om sociale bescherming (sociale zekerheid) dan is dit niet het geval. De grondslag voor de Duitse sociale zekerheid is het Bismarck-model, dat wil zeggen dat werknemers verzekerd zijn op basis van arbeid. In Nederland is de sociale zekerheid grotendeels gebaseerd op inwonerschap, het zgn. Angelsaksische Beveridge-model.

Vraag 3.

In hoeverre zijn de Duitse en Nederlandse sociaal-economische stelsels vergelijkbaar en is er sprake van convergentie tussen de stelsels? Of te wel: groeien de stelsels naar elkaar toe?

Antwoord:

De stelsels zijn in veel opzichten vergelijkbaar, maar de verschillen zijn ook groot. Dat bleek bijvoorbeeld toen Gerhard Schröder een Duits poldermodel wilde invoeren. Het overleg tussen de overheid, werkgevers en werknemers mislukte omdat de laatsten gewend waren om met elkaar te onderhandelen zonder actieve inmenging van de overheid. In Duitsland zijn de uitkeringen en pensioenen voor laaggeschoolden aanmerkelijk lager dan in Nederland. Op termijn groeien de verzorgingsstaten wel naar elkaar toe. Dat heeft alles te maken met de Europese arbeidsmarkt. Zo is de gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij pensioenen voor een belangrijk deel te danken aan het Europees recht. Daarnaast kijken EU-landen heel goed naar *best practices* van anderen. Zo heeft de Nederlandse regering tijdens de kredietcrisis deeltijd-WW ingevoerd naar Duits voorbeeld.

U schreef het artikel 'De geschiedenis van de Rand van Nederland'. De Randen van Nederland aan de Nederlandse Oostgrens zijn zowel politieke, juridische als taalgrenzen. Ondanks de zgn. open binnengrenzen is er (ook) in de grensregio's er sprake van een toename van het nationalisme en afname van het Europa gevoel.

Vraag 4.

Welke (concrete) ideeën heeft u over grensoverschrijdend samenwerken en hoe kunnen we het euregionaal burgerschap in de grensregio's tussen Nederland en Duitsland tot stand brengen?

Antwoord:

Enerzijds is de grens nauwelijks meer zichtbaar, anderzijds lijkt de afstand soms groter dan voorheen. Ik heb zelf in de buurt van de grens gewoond toen we alleen nog twee Nederlandse televisiekanalen hadden. Bij gebrek aan keuze keken we ook naar de Duitse tv, inclusief het carnaval in Keulen en Mainz. Tegenwoordig is het televisie-

aanbod zo groot dat de Duitse netten alleen voor wie het weet nog te vinden zijn. Vooral het contact aan beide zijden van de grens moet worden gestimuleerd. We kunnen een voorbeeld nemen aan de Frans-Duitse grens waar veel wordt geïnvesteerd in het jeugdwerk. Uitwisseling tussen scholen, sportverenigingen en musea zijn heel belangrijk. En misschien moeten we toch ook iets doen met de grens zelf. Dat de fysieke grens nauwelijks zichtbaar meer is, is best een feestje waard. Waarom geen groot grensfestival? Ook mag er meer aandacht komen voor de economische mogelijkheden voor het bedrijfsleven vlak over de grens. Nu krijg je op veel plaatsen het idee dat het 'niemandsland' nog steeds bestaat.

Na de val. Nederland na 1989; Hanco Jürgens Uitgeverij Vantilt, (2014). 207 pag. ISBN 13: 9789460041938

Wasserwerk-Gespräch zum Tag der Deutschen Einheit: deutsch-niederländische Beziehungen

Wir laden Sie herzlich zum Wasserwerk-Gespräch am 4. Oktober 2015 in den früheren neuen Plenarsaal des Deutschen Bundestages in Bonn ein und freuen uns darauf mit Ihnen den Tag der Deutschen Einheit zu begehen.

Sonntag 4. Oktober 2015, Beginn: 15:00, Ende: 17:00

Referenten: Prof. Dr. Norbert Lammert, Prof. Dr. Jan Peter Balkenende (ange-fragt), Cees Nooteboom, Dr. Hans-Gert Pöttering

Im Jahr 2015 jährt sich die Deutsche Einheit zum 25. Mal. Wir – die Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) - möchten dieses Jubiläum mit einer ganz besonderen Veranstaltung würdigen und die deutsche und europäische Einheit aus deutscher und niederländischer Sicht betrachten.

Die Veranstaltung wird in diesem Jahr ausnahmsweise am 4. Oktober 2015 stattfinden, da am 3. Oktober alle Vertreter der Staatsorgane der Bundesrepublik Deutschland an den offiziellen Feierlichkeiten teilnehmen werden.

Mehr Information und Anmeldung [KAS INFO](#)

Plenarsaal während des Wasserwerk-Gesprächs 2014

Deutsch-niederländischen Wirtschaftsforum (DNWF)

Das Wirtschaftsforum ist ein regelmäßig stattfindender Dialog zwischen Vertretern der Wirtschaft und der Politik aus den Niederlanden und Deutschland.

Es geht dabei um das Ausloten neuer Entwicklungsfelder der Zusammenarbeit zwischen den Niederlanden und Deutschland sowohl in der gewerblichen Wirtschaft als auch im Bereich der Dienstleistung.

Ziel ist es, die Chancen und Herausforderungen einer noch intensiveren Zusammenarbeit der beiden Volkswirtschaften in Europa zu skizzieren.

Haus der Niederlande in Münster.

Rückblick 2015

Vor dem Hintergrund der derzeitigen Wirtschafts- und Finanzkrise sowie aktueller europäischer Fragen wie TTIP, Migration und Euro-Skepsis kamen am 24. Juni 2015 Vertreter aus Politik, Wirtschaft und Wissenschaft aus Deutschland und den Niederlanden im Erbdrostenhof in Münster zusammen, um bilaterale Potentiale zunächst in einzelnen Impulsvorträgen auszuloten und Lösungsansätze für bestehende Herausforderungen in einer hochkarätig besetzten Podiumsdiskussion zu diskutieren. In dem anschließenden Netzwerktreffen bestand die Gelegenheit, einzelne Fragestellungen in persönlichen Gesprächen zu vertiefen. [Hier gelangen Sie zum kompletten Text und zur Fotogalerie.](#) Videos können Sie sich darüber hinaus [auf unserem Youtube-Kanal](#) anschauen.

Info www.dnwf.eu

Sozialkompass Europa

Der Sozialkompass Europa mit seiner umfangreichen Datenbank liefert einen genauen Einblick in die Felder „Arbeit und Soziales“ aller 28 EU-Mitgliedsländer.

www.sozialkompass.eu

Beispiele aus dem Bereich Altersrente:

Niederlanden

Regelaltersgrenze ist 65 Jahre und 1 Monat im Jahr 2013. Ab 2013 wird die Regelaltersgrenze schrittweise auf ein Alter von 66 Jahren im Jahr 2019 und 67 Jahren im Jahr 2023 angehoben. Von 2024 an wird die Regelaltersgrenze an die Lebenserwartung gebunden.

Deutschland

Regelaltersgrenze ist 67 Jahre für alle ab 1964 Geborenen. Schrittweise Anhebung der Regelaltersgrenze vom bisher 65. auf das 67. Lebensjahr, beginnend mit dem Jahrgang 1947 im Jahr 2012 bis zum Jahr 2029. Die Stufen der Anhebung betragen zunächst einen Monat pro Jahrgang (Regelaltersgrenze von 65 auf 66 Jahre), und dann ab Geburtsjahrgang 1959 2 Monate pro Jahrgang (Regelaltersgrenze von 66 auf 67 Jahre).

Crossbordertraum: Basisschool Keuningshofke (Koningsbosch) & Ritzefeld Schule (Stolberg)

On the 22nd of June, the cross-border dream of Basisschool Keuningshofke came true! On that day, pupils from the school met German pupils of the same age group from the Ritzefeld elementary school in Stolberg, in Cologne, for a unique language experience: a joint study day with a focus on the differences and similarities between the German and the Dutch languages. And that brought about a lot of 'Aha! Erlebnisse'.

[Limburg Crossborders](#)

Burg Stolberg

Boekenweekessay 2016: ‘..Was ich noch zu sagen hätte...’.

David Van Reybrouck schrijft op verzoek van de Stichting CPNB het Boekenweek-essay 2016. In het komend jaar dat Nederland en Vlaanderen gezamenlijk gastland zijn op de Boekenbeurs in Frankfurt, richt de Boekenweek zich op onze grote buur Duitsland, onder het motto *Was ich noch zu sagen hätte*.

Van Reybrouck duikt in het essay in een grotendeels vergeten geschiedenis die

Nederland, België en Duitsland jarenlang heeft verbonden.

De 81ste Boekenweek vindt plaats van 12 t/m 20 maart. Eerder werd al bekendgemaakt dat Esther Gerritsen het Boekenweekgeschenk schrijft.

David Van Reybrouck (Brugge, 1971) is cultuurhistoricus, archeoloog en schrijver. Hij debuteerde in 2001 met *De plaag* (De Bezige Bij) dat veelvuldig werd bekroond en vertaald. Zijn romandebuut *Slagschaduw* verscheen in 2007. Drie jaar later verscheen het succesvolle *Congo. Een geschiedenis*, dat wereldwijd vertaald is en bekroond werd met onder meer de Libris Geschiedenisprijs 2010, de AKO Literatuurprijs 2010 en de Prix Médicis 2012.

Was ich noch zu sagen hätte. Duitsland: het land van Bach, Berlijn en van Bratwurst. Van Goethe, Brecht, Schiller en Böll. Van diepgeworteld voetbalsentiment en kuilen aan het strand. En van de Tweede Wereldoorlog. Maar onze grote buur biedt nog zoveel meer onderwerpen om over te praten, te lezen en te schrijven.

Veel prachtige Duitse literatuur betreft de oorlogsjaren, zoals *De blikken trommel* (Günter Grass), *Duitse Les* (Siegfried Lenz) en recenter *De voorlezer* (Bernhard Schlink). En ook in het werk van veel Nederlandse auteurs leeft de oorlog voort: bij Harry Mulisch, W.F. Hermans, Nelleke Noordervliet en recenter bij Jan Brokken en Annejet van der Zijl. Maar de Duitse geschiedenis biedt inspiratie voor meer thema's.

Zo leverden de DDR en die Wende aangrijpende romans op, van onder andere Christa Wolf, Uwe Tellkamp en Eugen Ruge. En over het moderne Duitsland lezen we in romans van Daniel Kehlmann, Juli Zeh, Ferdinand von Shirach en onze eigen Cees Nooteboom en P.F. Thomése.

De verhouding tussen Nederlanders en Duitsers intrigeert ook, daarvan getuigen recente boeken als *Waarom we ineens van*

de Duitsers houden van Merlijn Schoonenboom en *Nieuw nabuurschap* door Jacco Pekelder.

Sraelener Übersetzerpreis

Die Kunststiftung NRW hat in Kooperation mit dem Europäischen Übersetzer-Kollegium in Straelen den mit 25.000 € dotierten Sraelener Übersetzerpreis 2015 der Kunststiftung NRW an den niederländischen Literaturübersetzer Gerrit Bussink für seine Übersetzungen aus dem Deutschen ins Niederländische vergeben. Der mit € 5.000 dotierte Förderpreis zum Sraelener Übersetzerpreis 2015 der Kunststiftung NRW ging an die 1964 in Amsterdam geborene Anne Folkertsma.

Der renommierte Sraelener Übersetzerpreis der Kunststiftung NRW gehört zu den höchstdotierten Literaturpreisen im deutschsprachigen Raum und wird seit 2001 in Kooperation mit dem Europäischen Übersetzer-Kollegium jährlich im niederrheinischen Straelen vergeben. Der Preis wurde am 18. Juni 2015 im Europäischen Übersetzer-

Kollegium in Straelen durch den Präsidenten der Kunststiftung NRW Dr. Fritz Behrens überreicht. Die Laudatio hielt der Autor Uwe Timm.

Der 1944 in den Niederlanden geborene Gerrit Bussink übersetzt seit 1972 bedeutende deutschsprachige Autoren wie Martin Walser, Thomas Bernhard, Friedrich Dürrenmatt, Christa Wolf, Siegfried Lenz oder Peter Handke ins Niederländische.

Den Sraelener Übersetzerpreis 2015 erhält er für die Übersetzung des Romans „Vogelweide“ von Uwe Timm (Kiepenheuer & Witsch Verlag, 2013), der im Niederländischen den Titel „De macht van begeerte“ (Uitgeverij Podium, 2014) trägt.

Over het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016

Vlaanderen en Nederland zullen zich in 2016 samen presenteren als 'gastland' op de 68ste Frankfurter Buchmesse. Het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Nederlands Letterenfonds werken gezamenlijk aan de voorbereiding.

Tussen Duitsland en zijn westelijke burenen bestaan hechte en zich steeds vernieuwende betrekkingen.

Het Nederlands-Vlaamse gastlandschap wil de wederzijdse interesse benadrukken, een culturele dialoog tot stand brengen en zich inspannen voor een grotere zichtbaarheid van de Duitse cultuur in Nederland en Vlaanderen in 2016.

Rundgang 24 August: Jugendstil in Aachen mit Dr. Holger A. Dux.

Im Rahmen des Literarischen Sommers (www.literarischersommer.eu) findet am 24 August ein Rundgang zum Thema 'Jugendstil in Aachen' statt. Auch wenn sich fast jeder unter dem Begriff Jugendstil etwas vorstellen kann – er ist eine Epoche in der Kunstgeschichte, die nur wenige Jahre gedauert hat. In Wien, Brüssel, Antwerpen, Darmstadt oder München findet man die schönsten Bauten aus dieser Zeit. Aber auch Aachen besitzt eine Vielzahl solcher Kleinodien. Ihre Erbauer suchten die Befreiung vom Ballast der nachgemachten Gründerzeitfassaden.

Schwingende Linien aus dem Pflanzenreich findet man an Balkonen, Gartenzäunen, Treppengeländern und Tapeten. Oft sind die in der damaligen Zeit entstandenen Beispiele aber auch viel geometrischer und schwerer.

Vieles erschließt sich im Stadtbild erst auf den zweiten Blick. Die Periode zwischen 1895 und 1910 wird an markanten Beispielen wie der Elisabethschwimmhalle, an Geschäften, Villen und Wohnhäuser

durch den Bauhistoriker Dr. Holger A. Dux bei einem Rundgang vorgestellt.

Montag, 24. August, 15.00 Uhr. Kosten: 5 Euro, 2,50 Euro für Büchereimitglieder und Mitglieder der Deutsch-Niederländischen Gesellschaft, gratis für Festivalkartenbesitzer des Literarischen Sommers. Dieser Rundgang findet statt als Ergänzung zur Lesung von Klaus Modik, der mit seinem Bestseller 'Konzert ohne Dichter' am 11 August in der Stadtbücherei von Kerkrade zu Gast ist.

Die Lesung und der Rundgang finden im Rahmen des Literarischen Sommers 2015 statt und werden durch eine Zusammenarbeit der Deutsch-Niederländischen Gesellschaft zu Aachen (DNG) mit der Bibliothek Kerkrade und Partnern des Literarischen Sommers angeboten, siehe auch: www.literarischer-sommer.eu. Vorherige Reservierung notwendig: 00 31 45 545 24 08 oder info@bibliotheek-kerkrade.nl

De GastroGuide Euregio 2015 is er!

“Erg lekker, de prijs was in orde en de kinderen willen er graag nog eens gaan eten.” – om een restaurant aan te bevelen, zijn er niet veel woorden nodig.

Wij van Gastro Guide Euregio zien dat precies zo. In meer dan 150 actuele Gastrotests in de categorieën Topkeukens, Goedburgerlijk/Regionaal, Italiaans, Frans/Belgisch, Mediterraan, Aziatisch en International/Cross-Over hebben we de culinaire landschap tussen Aken, Maas-tricht en Liège ontdekt.

Vanaf nu is de GastroGuide Euregio 2015 in de Boek- en Tijdschriftenhandel verkrijgbaar. In dit jaar met een bijzonder grote selectie van nieuwe restaurants in Duitsland, België en Nederland. In het totaal kan de lezer meer dan 800 geactualiseerde restaurantadressen vinden.

Verkoopprijs 6,90 euro | Verkrijgbaar in Boek- en Tijdschriftenhandel, in de Klenkes Ticketshop (KapuzinerKarree Aken) en bij

de uitgeverijen. Uitgeverijen: Grenz-Echo-Verlag, Eupen (www.grenzecho.be) en print'n'press Verlag, Aken (www.p-n-p.de)

Der GastroGuide Euregio 2015 ist da!

"Es hat geschmeckt, der Preis stimmte und auch die Kinder wollen wiederkommen" - um ein Restaurant zu empfehlen, braucht es oft nicht vieler Worte. Daran halten wir uns beim GastroGuide Euregio, wenn wir in über 150 aktuellen Gastrotests in den Kategorien Spitzenküche, Bürgerlich-regional, Französisch-belgisch, Italienisch, Mediterran, Asiatisch und International-Crossover die kulinarische Landschaft zwischen Aachen, Maastricht und Lüttich vermessen.

Ob Gourmetrestaurant oder Ausflugslokal, vegetarische Karte oder XXL-Grill - die mehr als 50 Autorinnen und Autoren unserer neuen Ausgabe erklären ohne viele Umschweife wie ihnen Küche, Service und Ambiente gefallen haben.

Ab sofort ist der GastroGuide Euregio 2015 im Buch- und Zeitschriftenhandel erhältlich, in diesem Jahr mit einer überaus großen Auswahl neuer Restaurants in Deutschland, Belgien und den Niederlanden. Insgesamt findet der Leser mehr als 800 aktualisierte Restaurant-adressen plus einer Auswahl der besten Locations für private oder berufliche Feiern. Natürlich haben wir auch eine große Liste mit ausgewählten Catering-Unternehmen zusammengestellt.

top 5-Ranking mit einigen Überraschungen

Unser top 5-Ranking überrascht mit einigen Insidertipps. In der Spitzenkategorie findet sich zum Beispiel das Cuchara im limburgischen Lommel. Alleinstellungsmerkmal: Fischgerichte und Schalentiere auf höchstem Niveau, seit einem Jahr mit einem Michelinsterne ausgezeichnet. In Stolberg ließen wir uns begeistern vom Deux Ponts. Französisch-belgische Küche zum Schwelgen. Und in

Maastricht haben wir den neuen Italiener Laus entdeckt, großartig!

In unseren großen Gastrokritiken stellen wir unter anderem die Arbeit von Chefkoch Oliver Tucki im Manoir des Lebioles in Spa vor. Und wir haben das De Leuf in Ubachsberg besucht und uns davon überzeugen lassen, dass das Erbe von Paul van de Bunt bei seinem Sohn Robin van de Bunt und bei Chefkoch Bas van Kranen in sehr guten Händen ist. Im Magazin erzählen wir außerdem, warum im Lehrhotel Château Bethlehem in Maastricht ein Elefant im Zimmer schwimmt und weshalb man sich in der Küche mal mit alten Gemüsesorten beschäftigen sollte.

Verkaufspreis 6,90 Euro | Erhältlich im Buch- und Zeitschriftenhandel, im Klenkes Ticketshop (KapuzinerKarree Aachen) und bei den Verlagen. Herausgeber: Grenz-Echo-Verlag, Eupen (www.grenzecho.be). Verlag und Redaktion: print 'n' press Verlag, Aachen (www.p-n-p.de)

Export grensprovincies meer naar buurland

Als een sterk op het buitenland gerichte economie profiteert Nederland van de wereldhandel. Met name in de grensprovincies gaan veel goederen naar Duitsland en België. De grootste provinciale economieën zijn ook de grootste exporteurs. Zuid- en Noord-Holland en Noord-Brabant zijn goed voor tweederde van de goederenuitvoer. Technologische producten vertegenwoordigen voor vijf provincies de hoogste uitvoerwaarde.

Zie: [export grensprovincies buurland](#)

Limburgse economie groeit licht, doch minder dan buurlanden

Na twee jaar van krimp is in 2014 in Limburg weer sprake van economische groei. De verwachte groei is 0,4%. Daarmee presteert de regio iets onder het landelijk gemiddelde. Noord-Limburg groeit naar verwachting sneller dan Midden- en Zuid-

Limburg. De economische groei in de buurlanden België en Duitsland is hoger.

Zie [economie Limburg buurlanden](#)

Grondprijzen en grensregio's

Zijn hoge grondprijzen van bedrijventerreinen een probleem voor het vestigingsklimaat van Nederlandse grens-regio's?

De uitkomsten van dit verkennende onderzoek kunnen worden samengevat in vier conclusies:

- De grondprijzen van bedrijventerreinen in Nederlandse grensregio's zijn inderdaad hoog in vergelijking met de Duitse buurregio's. In vergelijking met de Belgische buurregio's lijkt het beeld minder eenduidig: soms hoger en soms lager.
- De hogere prijzen van bedrijventerreinen lijken geen groot probleem te zijn voor het vestigingsklimaat van Nederlandse grens-regio's.
- De prijsverschillen met Duitse grens-regio's komen vooral door aanbodfactoren en institutionele verschillen; hierdoor zijn diverse kosten in Nederlandse grensregio's hoger en zijn misschien de subsidies lager.
- Een belangrijke manier om het vestigingsklimaat van Nederlandse grensregio's te verbeteren is het verminderen van de grensbarrières die ontstaan door verschillen in cultuur, taal, beleid en instituties.

Dit is ook onderdeel van veel beleid, maar desondanks zijn de grensbarrières ('glazen muur') met Duitsland en België nog altijd omvangrijk en lijken niet veel minder te worden.

Zie: [CPB grondprijzen grensregios](#)